

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Hyvinvointialueiden rahoitus

Näkökulmia hyvinvointialueiden toiminnan käynnistämiseen:
tavoitteista toteutukseen

THL 3.10.2022

Antti Väisänen
Neuvotteleva virkamies
STM

Sote-uudistus

Mikä muuttuu sote-palvelujen rahoituksessa?

- Palvelut rahoitettu aiemmin pääosin kuntien toimesta
- Kuntien peruspalvelujen valtionosuus on kattanut noin neljäsosan kustannuksista. Kuntakohtainen vaihtelu ollut suurta
- Jatkossa valtio rahoittaa hyvinvointialueiden toiminnan
- Alueet saavat myös maksu- ja myyntituloja sekä muuta rahoitusta esim. erilliskorvauksia ja avustuksia kuten nykyään
- Alueiden välinen laskutus säilyy (järj.laki 57§)

Hyvinvointialueiden rahoitus perustuu valtion rahoitukseen

- Ensi vaiheessa hyvinvointialueilla ei ole verotusoikeutta
- Hyvinvointialueiden rahoitus perustuu **yleiskatteelliseen laskennalliseen valtion rahoitukseen** sekä maksu- ja myyntituloihin ja muihin tuloihin
- Hyvinvointialueiden valtion rahoituksen koko maan taso vuonna 2023 pohjautuu kunnista siirtyvien sote-palveluiden ja pelastustoimen vuoden 2022 yhteenlaskettuihin kustannuksiin
- Siirtyvät kustannukset ovat yhteensä noin 21,2 miljardia euroa

Koko maan rahoituksen tason tarkistus vuosittain etukäteen

Sote-palvelutarpeen arvioitu kasvu, jota vuosina 2023-2029 korotetaan 0,2 %-yksiköllä. Vuodesta 2025 lähtien arvioidusta kasvusta otetaan huomioon 80 prosenttia.

Kustannustason arvioitu muutos perustuen hyvinvointialueiden hintaindeksiin ennusteeseen.

Hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle kuuluvien tehtävien laajuuden tai laadun muutos.

Esimerkki rahoituksen tason tarkistuksesta vuodelle 2023

Rahoituksen tarkastus vuoden 2023 tasolle	TAE 2023/syyskuu2022
Rahoituserä	euroa
Sote siirtyvät kustannukset, 2022 taso	20 748 304 000
Pela siirtyvät kustannukset, 2022 taso	485 277 000
HVA-siirtyvät kustannukset yhteensä, 2022 taso	21 233 581 000
HVA-uudet tehtävät, sote	275 268 000
HVA-uudet tehtävät, pela	0
Palvelutarve, sote	253 129 309
HVA-indeksi, sote	739 250 452
HVA-indeksi, pela	17 081 750
sote-rahoitus 2023	22 015 951 761
pela-rahoitus 2023	502 358 750
HVA rahoituksen taso 2023, laskelmaan	22 518 310 512
Rahoituksen kokonaismuutos	1 284 729 512

VM 19.9.2022

Sote-uudistus

Rahoituksen taso ja kustannusten tarkastus (5§ ja 10§)

- Hyvinvointialueiden rahoituksen taso tarkistetaan jälkikäteen **koko maan** tasolla vastaamaan toteutuneita kustannuksia
- Tarkistus takaa sen, että laskennalliset kustannukset eivät erkane todellisista kustannuksista
- Tasoä määriteltäessä huomioidaan muut tulot
 - Esim. asiakasmaksut, tutkimusrahoitus, avustukset
- Tarkastelu koko maan tasolla ja kahden vuoden viiveellä
- Kerätyt asiakasmaksut tai saatu tutkimusrahoitus eivät vähennä kyseisen alueen saamaa rahoitusta vaan tulee huomioitua kustannusten jälkikäteistarkastuksessa
- Yksittäisellä alueella säilyy kannustin kerätä muita tuloja

Lisärahoitus (rahoituslaki 11§, 26§ järjestämislaki 28§)

- Yksittäisellä hyvinvointialueella on oikeus ***lisärahoitukseen***, jos rahoituksen taso ei muutoin turvaa sote-palvelujen sekä pelastustoimen palvelujen saatavuutta
- Lisärahoitukselle voidaan asettaa ehtoja palvelujen vaikuttavuutta, laatua, määrää tai tehokkuutta koskien
- Lisärahoitus on yksittäistä aluetta koskeva yksittäistapaus. Ei siis suoraan vaikuta tulevaan rahoitukseen
- Rahoitus perustuu talouden ja toiminnan kokonaistarkasteluun
- Lisärahoituksesta päättää valtioneuvosto
- Toistuva lisärahoitus voi johtaa arviointimenettelyn käynnistymiseen

Rahoituksen kohdentaminen hyvinvointialueille

Yleistä

- Koko maan tasolla määritelty rahoitus kohdennetaan hyvinvointialueille laskennallisten kriteerien perusteella vuosittain
- Laskennallinen rahoitusmalli koostuu **sote-tehtävien** ja **pelastustoimen tehtävien** rahoitusmalleista
- Laskennallisuus kannustaa tehokkuuteen, ja yleiskatteisuus turvaa hyvinvointialueen itsehallinnon rahoituksen kohdentamisessa
- Siirtymäaikana (2023-2029) rahoitus muodostuu laskennallisesta erästä ja siirtymätasauksesta (+/-). Vuodesta 2029 eteenpäin joillakin alueilla toistaiseksi pysyvää tasausta.
- Vuoden 2022 tasossa arvioituna yhteensä 21,2 miljardia euroa

Rahoituksen määräytymistekijät

Rahoituksen määräytymistekijät ja niiden painot	
Tekijät	SOTE
Palvelutarve	81,45 %
Asukasperusteisuus	13,4 %
Vieraskielisyys	2,0 %
kaksikielisyys	0,5 %
asukastiheys	1,5 %
saamenkielisyys	0,013 %
saaristoisuus	0,113 %
hyte	1,0 %
Tekijät	PELA
Asukasperusteisuus	65 %
Riskitekijät	30 %
Asukastiheys	5 %

- Sote-rahoitus vastaa noin 98% kokonaisrahoituksesta ja pela noin 2%
- Määräytymistekijöiden merkitys vaihtelee alueittain huomattavasti
- **HUOM! HE-luonnos lausunnoilla:**
yliopistosairaalalisä 1,1-1,8 %-yksikön painolla vähentäen asukasperusteista rahoitusta

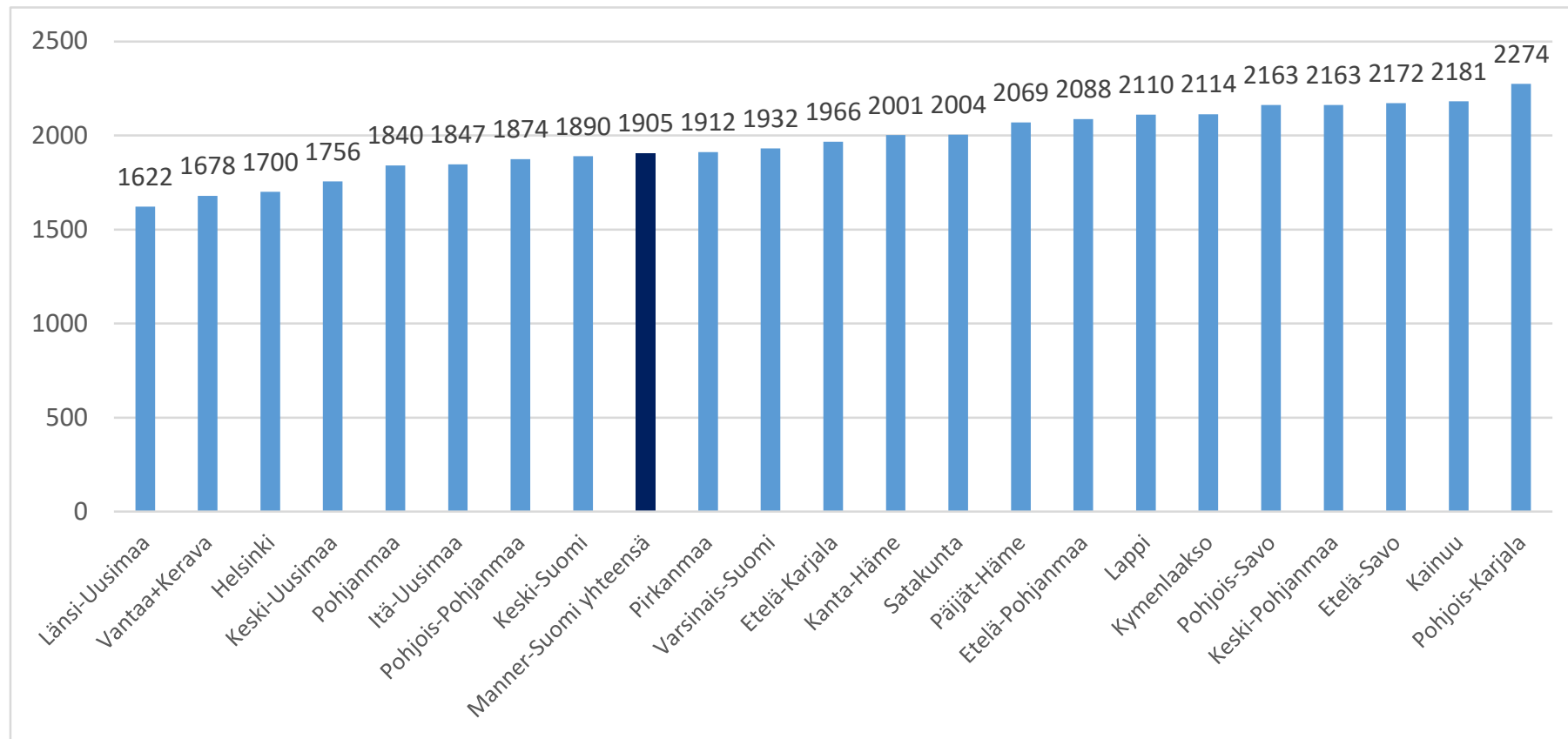

Sote-rahoituksen tarveperusteisuus

- Sote-rahoituksesta yli 80% kohdennetaan alueen palvelutarpeen perusteella ts. mitä korkeampi alueen palvelutarve on, sitä enemmän alue saa suhteellisesti rahoitusta.
- Palvelutarpeen laskenta pohjautuu THL:n tutkimukseen vuodelta 2022 (Holster ym. 2022)
- Määritellään erikseen terveydenhuollon, vanhustenhuollon ja sosiaalihuollon osalta. Tarvetekijöinä erityisesti sairastavuus, ikärakenne ja sosioekonomisia tekijöitä
- Tutkimus ja mallin kehitys jatkuvaa työtä. Rahoituslain 14§:n mukaisista tarvetekijöistä ja niiden painoista säädetään vähintään neljän vuoden välein.

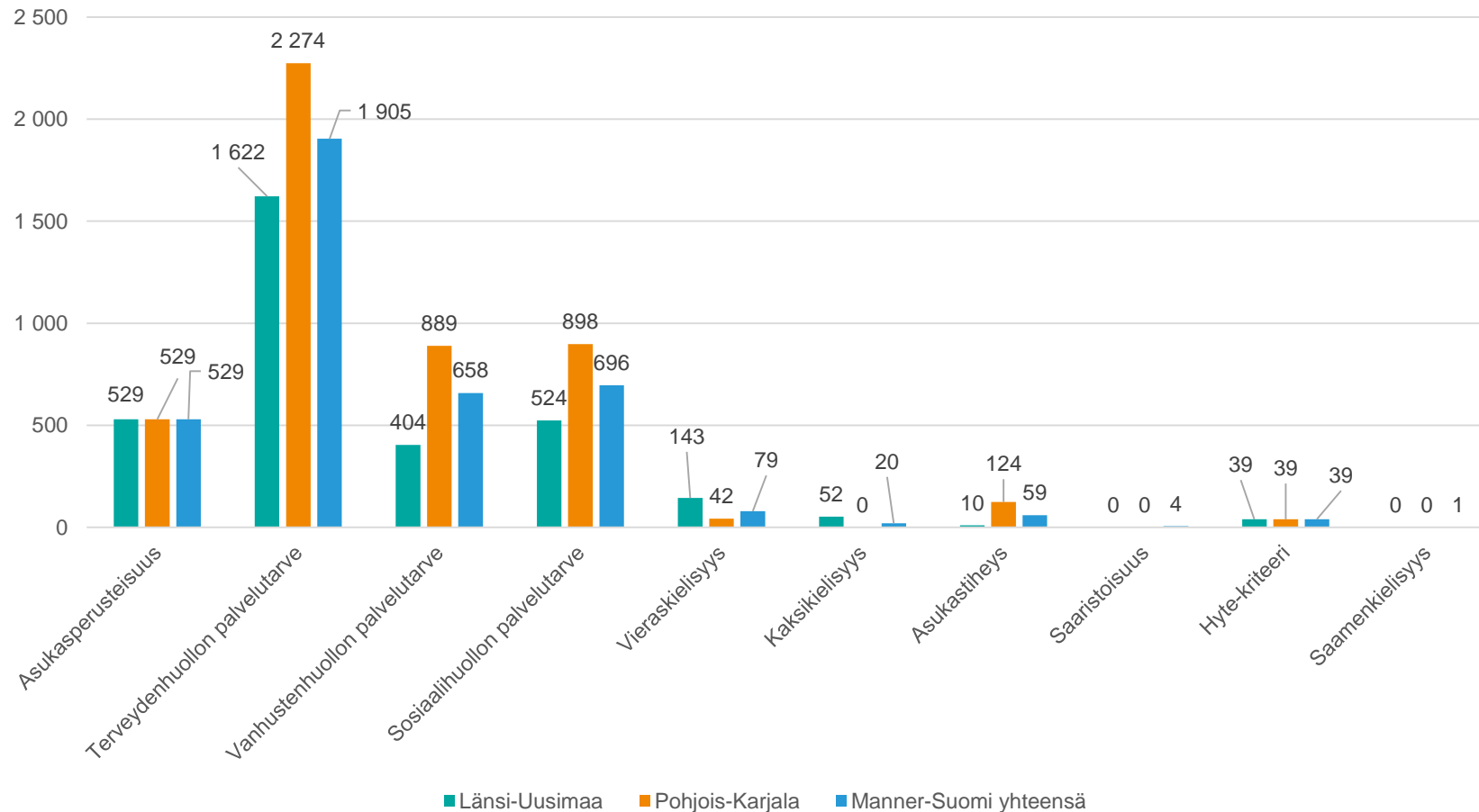
Esim. terveydenhuollon tarpeen perusteella jaettu laskennallinen rahoitus vuonna 2023, €/as.

Esim. Laskennallinen rahoitus vuonna 2023, €/as.

Laskennallinen rahoitus, €/as.

- Keskimäärin laskennallinen sote-rahoitus on 3990€/as.
- Länsi-Uusimaa yhteensä 3323€/as.
- Pohjois-Karjala yhteensä 4795€/as.
- Lisäksi siirtymätasaus

Siirtymäkausi porrastaa muutosta

Siirtymäkauden rahoitus

- Siirtyminen laskennalliseen rahoitusmalliin aiheuttaa hyvinvointialuekohtaisia muutoksia. Muutosta tasataan ja porrastetaan
- Rahoitus = laskennallinen erä +/- siirtymätasaus
- Siirtymätasausta tarkastellaan koko yleiskatteellisen laskennallisen rahoituksen osalta (sote+pela rahoitus). Laskelma tehdään vuoden 2022 poikkileikkaustilanteessa
- Vuosittainen rahoituksen muutos nykytilanteeseen verrattuna siirtymäkaudella on enintään:
 - 1. vuosi: 0 euroa/as
 - 2. vuosi: +/- 10 euroa/as
 - 3. vuosi: +/- 30 euroa/as
 - 4. vuosi: +/- 60 euroa/as
 - 5. vuosi +90 €/as ja – 75 €/as
 - 6. vuosi +150 €/as ja -90 €/as
 - 7. vuosi **+200 €/as** ja **-100 €/as** (toistaiseksi pysyvä siirtymätasaus)
- Enimmäismuutoksen ylittävä osuus tasataan toistaiseksi pysyvällä siirtymätasauksella.

- **HUOM: Lausunnoilla muutosesitys, missä rahoituksen lasku rajattaisiin -50€/as.**

Siirtyvät kustannukset ja rahoitus, vuoden 2022 poikkileikkaustilanne ja muutos

Hyvinvointialue	Siirtyvät kustannukset yhteensä, €	Siirtyvät kustannukset, €/as.	Laskennallinen rahoitus yhteensä €	Laskennallinen rahoitus yhteensä €/as.	Muutos laskennallisen rahoituksen ja siirtyvien kustannusten välillä, €	Muutos laskennallisen rahoituksen ja siirtyvien kustannusten välillä, €/as.	Siirtymätasaus, €
Helsinki	2 460 799 560	3 746	2 228 584 092	3 392	-232 215 468	-353	232 215 468
Vantaa+Kerava	901 224 273	3 285	906 293 182	3 304	5 068 909	18	-5 068 909
Länsi-Uusimaa	1 534 002 679	3 237	1 527 821 415	3 224	-6 181 264	-13	6 181 264
Itä-Uusimaa	338 766 645	3 448	363 148 990	3 696	24 382 345	248	-24 382 345
Keski-Uusimaa	691 217 363	3 468	670 516 879	3 364	-20 700 485	-104	20 700 485
Varsinais-Suomi	1 812 302 327	3 765	1 892 040 630	3 930	79 738 303	166	-79 738 303
Satakunta	897 057 303	4 164	873 096 498	4 053	-23 960 805	-111	23 960 805
Kanta-Häme	659 647 577	3 867	673 130 906	3 946	13 483 328	79	-13 483 328
Pirkanmaa	1 957 617 442	3 744	1 960 322 989	3 749	2 705 547	5	-2 705 547
Päijät-Häme	787 860 943	3 829	840 059 691	4 082	52 198 748	254	-52 198 748
Kymenlaakso	727 305 221	4 467	705 081 236	4 331	-22 223 984	-137	22 223 984
Etelä-Karjala	516 563 779	4 070	508 652 372	4 008	-7 911 407	-62	7 911 407
Etelä-Savo	637 203 901	4 802	605 261 487	4 561	-31 942 414	-241	31 942 414
Pohjois-Savo	1 074 733 454	4 329	1 080 612 053	4 353	5 878 599	24	-5 878 599
Pohjois-Karjala	670 510 480	4 100	755 520 348	4 620	85 009 867	520	-85 009 867
Keski-Suomi	1 039 135 812	3 812	1 043 351 375	3 827	4 215 562	15	-4 215 562
Etelä-Pohjanmaa	801 143 118	4 169	811 536 578	4 223	10 393 461	54	-10 393 461
Pohjanmaa	700 789 024	3 986	684 354 358	3 892	-16 434 666	-93	16 434 666
Keski-Pohjanmaa	274 179 015	4 033	294 889 381	4 337	20 710 366	305	-20 710 366
Pohjois-Pohjanmaa	1 580 434 824	3 819	1 609 340 653	3 889	28 905 829	70	-28 905 829
Kainuu	350 920 893	4 897	340 932 717	4 757	-9 988 176	-139	9 988 176
Lappi	820 165 368	4 642	859 033 172	4 862	38 867 804	220	-38 867 804
Manner-Suomi yhteensä	21 233 581 000	3 858	21 233 581 000	3 858	0	0	0

- Sote+pela yhteensä

VM 19.9.2022

Sote-uudistus

Arvio laskennallinen rahoitus + siirtymätasaus vuonna 2023

Hyvinvointialue	Laskennallinen rahoitus 2023	Siirtymätasaus vuonna 2023, euroa	Rahoitus yhteensä vuonna 2023, euroa	Rahoitus yhteensä, €/as.	Siirtyvät kustannukset 2022, euroa	Rahoituksen kasvu 2022-2023, euroa	Rahoituksen kasvu, €/as.	Rahoituksen kasvu, %
Helsinki	2 360 085 769	232 215 468	2 592 301 237	3937	2 460 799 560	131 501 677	200	5,3 %
Vantaa+Kerava	964 923 057	-5 068 909	959 854 148	3472	901 224 273	58 629 875	212	6,5 %
Länsi-Uusimaa	1 631 003 218	6 181 264	1 637 184 482	3418	1 534 002 679	103 181 803	215	6,7 %
Itä-Uusimaa	387 064 936	-24 382 345	362 682 591	3661	338 766 645	23 915 947	241	7,1 %
Keski-Uusimaa	718 090 179	20 700 485	738 790 664	3660	691 217 363	47 573 300	236	6,9 %
Varsinais-Suomi	2 011 421 637	-79 738 303	1 931 683 334	3995	1 812 302 327	119 381 007	247	6,6 %
Satakunta	920 133 130	23 960 805	944 093 935	4406	897 057 303	47 036 633	220	5,2 %
Kanta-Häme	711 132 163	-13 483 328	697 648 834	4099	659 647 577	38 001 257	223	5,8 %
Pirkanmaa	2 093 180 283	-2 705 547	2 090 474 736	3963	1 957 617 442	132 857 295	252	6,8 %
Päijät-Häme	886 814 790	-52 198 748	834 616 042	4069	787 860 943	46 755 099	228	5,9 %
Kymenlaakso	740 430 087	22 223 984	762 654 072	4726	727 305 221	35 348 851	219	4,9 %
Etelä-Karjala	535 292 902	7 911 407	543 204 309	4307	516 563 779	26 640 530	211	5,2 %
Etelä-Savo	636 541 564	31 942 414	668 483 977	5076	637 203 901	31 280 076	238	4,9 %
Pohjois-Savo	1 145 256 483	-5 878 599	1 139 377 884	4588	1 074 733 454	64 644 430	260	6,0 %
Pohjois-Karjala	799 349 238	-85 009 867	714 339 370	4375	670 510 480	43 828 890	268	6,5 %
Keski-Suomi	1 104 721 447	-4 215 562	1 100 505 884	4036	1 039 135 812	61 370 072	225	5,9 %
Etelä-Pohjanmaa	858 182 177	-10 393 461	847 788 716	4421	801 143 118	46 645 599	243	5,8 %
Pohjanmaa	724 754 775	16 434 666	741 189 440	4210	700 789 024	40 400 417	229	5,8 %
Keski-Pohjanmaa	311 963 796	-20 710 366	291 253 430	4288	274 179 015	17 074 415	251	6,2 %
Pohjois-Pohjanmaa	1 710 641 833	-28 905 829	1 681 736 005	4046	1 580 434 824	101 301 181	244	6,4 %
Kainuu	359 403 064	9 988 176	369 391 240	5184	350 920 893	18 470 347	259	5,3 %
Lappi	907 923 983	-38 867 804	869 056 179	4924	820 165 368	48 890 810	277	6,0 %
Manner-Suomi yhteensä	22 518 310 512	0	22 518 310 512	4081	21 233 581 000	1 284 729 512	233	6,1 %

VM 19.9.2022

Sote-uudistus

Yhteenvetoa

- Hyvinvointialueiden rahoitus perustuu yleiskatteelliseen laskennalliseen valtion rahoitukseen sekä maksu- ja myyntituloihin ja muihin tuloihin
- Rahoituksen taso tarkastetaan vuosittain (tarve+hinnat+tehtävät)
- Jälkikäteistarkastus kustannuksia vastaavaksi tehdään koko maan tasolla
- Rahoitus kohdennetaan hyvinvointialueille pääosin tarveperusteisesti huomioiden myös olosuhde- ja kielitekijöitä
- Siirtyminen laskennalliseen rahoitusmalliin aiheuttaa aluekohtaisia rahoituksen muutoksia, joita porrastetaan ja rajataan
- Rahoitusmallin toimivuutta arvioidaan ja mallia kehitetään jatkossa

Kiitos

antti.vaisanen@gov.fi

<https://soteuudistus.fi/rahoituslaskelmat>

soteuudistus.fi

#sote #tulevaisuudensote

Sote-uudistus